

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Tällaista selontekoa tarkastellessa, on hyvä huomioida mahdollisimman moni eri näkökulma, jotta saadaan kattava kokemus. Maahanmuuttajien omat huomioida asiaan liittyen olisi myös hyvä huomioida. Käytännön työstä paras kokemus on niillä, jotka tekevät työkseen kotouttamista. Peruspalvelut pitäisi saada toimimaan myös maahanmuuttajien kohdalla, koulutusta tarvitaan joka sektorilla, ihan maahanmuuttajan kohtaamisesta lähtien. Määrärahoja tulee olla riittävästi jokaisella kotouttamistyötä tekevällä taholla, hankerahoitus on vain väliaikainen ratkaisu, jolla testataan erilaisia toimenpiteitä. Pysyviin toimintoihin pitää olla pysyvät rahoitukset.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Maahanmuuttajiin kohdentuvat tuet ja etuudet pitäisi ilmoittaa julkisuudessa kokonaisuudessaan, jotta niiden kuva ei olisi vääristynyt vrt. suomalaisiin. Pakolaistaustaiset maahanmuuttajat pitäisi saada sijoittumaan koko Suomen laajuudelle kotoutumisajaksi, jotta palvelujärjestelmä kasvukeskuksissa ei kuormitu liikaa. Kuntien maahanmuuttoneuvontapalveluille tulisi varata resursseja riittävästi palvelun takaamiseksi. Kunnille tähän tarkoitukseen myönnettävät tuet tulisi korvamerkata kotouttamistyöhön, jotta ne siihen myös käytetään.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Yhtenäinen valtakunnallinen tietojärjestelmä maahanmuuttotyöhön, jossa tietoa voidaan siirtää toimijoiden välillä asiakkaan asioita edistääkseen olisi todella hyvä juttu.

Myös työperäiset maahanmuuttajat tarvitsevat täysimääräisiä kotouttamispalveluja, varsinkin suomenkielen oppimiseen ja yhteiskuntatietämykseen. Monesti tämä eroaa siitä, mitä työttöminä työnhakijoina oleville maahanmuuttajille tarjotaan. Työperusteinen oleskelulupaprosessi tulee tehdä selkeämmäksi ja nopeammaksi, perheen yhdistämistä tulee myös nopeuttaa, jotta henkilö saadaan

kotoutumaan ja jäämään Suomeen. Suomeen opiskelemaan tulevien ohjautumista työelämään Suomessa tulisi tukea enemmän, jotta osaaminen ei "valuisi" ulkomaille (esim. Talent Boost).

Kotoutumiskoulutuksen sekä se jälkeisten opintojen tulisi tukea työllistymistä entistä enemmän, oppilaitosten tulisi tehdä jo opintovaiheessa yhteistyötä paikallisten työnantajien kanssa, valmistumisvaiheessa kielitason tulisi vastata osaamista, työnantajia pitäisi tukea maahanmuuttajien palkkaamisessa ja tarjota heille kannustin heidän palkkaamiseen. Työpaikkakielen oppimista tulisi tukea enemmän.

TE-toimiston tarjoamia koulutuksia käytetään aivan liian vähän, TE-toimiston henkilökunnalla ei ole tarpeeksi osaamista maahanmuuttajataustaisen henkilön ohjaamiseen, jotta hän voisi hyödyntää heillä tarjolla olevia palveluita.

Kunnalla on lakisääteinen vastuu kotouttamisesta, mutta se on osittain ristiriidassa sosiaalihuoltolain kanssa. Meidän mielestämme sosiaalityö ja kotouttaminen tulisi erottaa toisistaan, eri palveluina. Kaikista maahanmuuttajista (ei myöskään pakolaistaustaisista) ei automaattisesti tule tehdä sosiaalityön asiakkaita, koska he eivät välttämättä koskaan tarvitse sosiaalipalveluja.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Esikotouttamistoimenpiteet VOK:ssa ovat kannatettavia sekä oleskelulupaprosessin nopeuttaminen. Kielteisen päätöksen saaneiden, mutta maahan jäävien henkilöiden, osalta tulisi kehittää toimenpiteitä, jotta heidänkin osaltaan olisi joku suunnitelma. Kuntapaikka olisi suositeltavaa pidettäväksi koko kotoutumisen keston ajaksi, muuttaminen muualle vain perustellusta syystä (esim. terveydelliset syyt, työ- tai opiskelupaikka).

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Kuntien tulisi saada korvamerkittyä tukea maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden järjestämiseen, joka velvoittaisi palvelujen järjestämiseen (mahdollisesti myös kuntayhteistyöllä). Palvelun tulisi myös olla yhdenmukaista läpi koko Suomen ja saatavilla kaikissa kunnissa.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumishjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Suomeen muuttaneiden kontaktoiminen ja palvelujen tarjoaminen tulisi jollakin keinoin mahdollistaa, tällä hetkellä kunnilla ei ole mahdollisuutta saada digi- ja väestötietovirastosta yhteystietoja, ainakaan maksutta. Tällä tavoin tavoitettaisiin myös ne maahanmuuttajat, jotka muuten eivät ohjautuisi minkään palvelun piiriin.

Pitäisi huomioida, että maahanmuuttajissa on hyvin erilaisen koulutustaustan omaavia, joilla on erilaiset tarpeet koulutuspolkujen osalta. Osa tarvitsee hyvinkin yksilökohtaista ohjausta ja runsaasti tukea.

s. 68 Yksi vuosi on aivan liian lyhyt aika kotoutumiselle, tämä on huomattu niin kotoutumistyötä tekevien viranomaisten kuin myös asiakkaiden taholta nousevissa kommentteissa ja kokemuksissa. Kuka määrittää pidentämisperusteen kotoutumisajalle ja mitä säästöjä sillä saadaan aikaiseksi? Varsinkin pakolaistaustaiset henkilöt tulevat olosuhteista ja taustasta, jotka heikkommat kuin länsimaalaisilla, joilla taustat voivat mahdollistaa kotoutumisen yhdessä vuodessa.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

Maahanmuuttajien kohdalla on huomioitava riittävät kotoutumispalvelut, varsinkin suomen kielen oppiminen, jotta henkilöt saadaan kotoutumaan tänne ja huomioidaan myös heidän perheet. Riittävät tukitoimet työnantajille on tarjottava, jotta kynnys maahanmuuttajien palkkaamiseen madaltuu ja työelämä onnistuu. Suomen kielen opiskelu tulisi mahdollistaa myös jo ennakkoon, kun on tiedossa, että henkilö on muuttamassa maahan. Myös muu ennakkotieto Suomesta ennen maahanmuuttamista on tärkeää, esim. InfoFinland.

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Järjestökentän koordinointi, koulutus ja rahoitus yhdenmukaistettava, järjestöille tarjottava tarpeeksi rahoitusta kotouttamistyöhön. Järjestöt tärkeässä roolissa kotouttamistyössä, mutta järjestöt eivät voi tehdä viranomaistyötä. Tämä erotus on tärkeä tehdä.

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Avoimuus, läpinäkyvyys ja hyvä viestintä maahanmuuttoon liittyvissä asioissa tärkeää, jotta kaikilla saadaan oikeaa faktuaalista tietoa.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

Kotoutumisajaksi ei riitä yksi vuosi, eikä laskennallisia korvauksia saa vähentää, tällä taataan maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen ja kuntien mahdollisuus järjestää tarvittavat palvelut. Laskennallisia korvauksia tulisi kohdentaa myös muiden kuin pakolaistaustaisten kotouttamiseen.

Maahanmuuttajien kommentit kotoutumisesta, sen kestosta sekä siihen liittyvistä palveluista tulisi huomioida kotouttamistyötä kehittäessä.

Kokonaisvastuu kotoutumisesta kunnille, kokonaan oma palvelusektori, joka ohjaa muihin palveluihin sekä toimii moniammatillisessa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Tämä selkeyttäisi kokonaiskuvaa ja takaisi palvelun laadun yhdenmukaisuuden läpi Suomen.

Kotouttamistyötä tekeillä tulisi olla oma ammattiala: ammatillinen koulutus, yhdenmukaiset nimikkeet ja työtä vastaava palkkaus.

Herd Nina
Iisalmen kaupungin maahanmuutto- ja pakolaispalvelut